

Asia: VN/8868/2019

Lausuntopyyntö: Uusimaa-PKS-Helsinki sote-erillisselvityksen loppuraportti

Lausunnonantajan lausunto

1. Ottaako raportissa esitetty malli riittävässä määrin huomioon alueen erityispiirteet sosiaali- ja terveydenhuollossa?

ei kantaa

2. Ottaako raportissa esitetty malli riittävässä määrin huomioon alueen erityispiirteet pelastustoimessa?

ei pääosin [Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman kirjaus - Pelastustoimen (pelastustoiminnan) ja sosiaali- ja terveystoimen (ensihoidon) tiiviin yhteyden tuoma synergiaetu turvataan sote-uudistuksessa - tulee ottaa kaikissa ratkaisuissa huomioon. Pääkaupunkiseudun erillisratkaisussa on ehdotettu viittä itsehallinnollista aluetta Uudellemaalle. Viiden alueen malli tarkoittaisi pelastustoimen osalta sitä, että nykyinen pelastustoimen Keski-Uudenmaan alue jaettaisiin kahtia eli Vantaa-Keravaan ja muuhun Keski-Uusimaahan. Mahdollisuus tehdä itsehallintoalueiden välistä yhteistyötä siten, että palvelujen tuottamista varten ei Uudellemaalle tarvitse perustaa yhtä uutta pelastuslaitosta hallintoineen, on varmistettava. Itsehallintoalueiden päätöksellä Vantaa-Kerava ja Keski-Uusimaa voisivat näin hoitaa pelastustoimen palvelut yhteistyössä. Pelastustoimen ensihoitopalvelujen tuottamisen näkökulmasta olennaiseksi muodostuu HUSin asema uudistuksessa. Jos ensihoitopalvelujen järjestämisvastuu säädetään HUSille, on huolehdittava siitä, että viiden itsehallinnollisen alueen pelastuslaitokset voivat toimia ensihoitopalvelujen tuottajana samalla tavalla kuin pelastuslaitokset tuottavat ensihoitopalveluja tällä hetkellä eli in-house-periaatteella. HUSille ollaan kaavailemassa ensihoidon järjestämisvastuuta, jolloin in-house-periaate saattaa olla vaarassa. Valmistelussa on esitetty, että nykyinen tilanne jatkuisi ennallaan. Nykyinen järjestelmä on kuitenkin asetettu kyseenalaiseksi EU:n valtioneuvoston näkökulmasta. Euroopan komission kanssa käydyissä epävirallisissa keskusteluissa Suomen aiemmat suunnitelmat sote- ja pelastustoimen järjestelmän uudistamiseksi eivät aiheuttaneet lisätoimenpiteitä, mutta asia saattaa tulla uudestaan vireille. In-house-periaate toteutuu EU-lainsäädännön näkökulmasta varmimmin silloin, kun sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen järjestämisvastuu on samalla oikeushenkilöllä tai kun samalla oikeushenkilöllä on tosiasiallinen määräysvalta sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen järjestämiseen. Sisäministeriön suurin huoli liittyy siihen, että pahimmassa tapauksessa Uudellemaalle perustetaan

yksi uusi pelastuslaitos hallintoineen ja lisäksi pelastustoimi ei voi tuottaa ensihoitopalveluja in-house-periaatteella Uudellamaalla.]

3. Mahdollistaako esitetty erilliskokousmalli pääsyn tarpeenmukaisten ja riittävien sote-palvelujen piiriin paremmin kuin yhden alueellisen järjestäjän malli?

ei kantaa

4. Mahdollistaako erilliskokousmalli yhteisen sovitettujen asiakaskohtaisten perustason sote-palvelukokonaisuuksien toteutumisen alueella paremmin kuin yhden alueellisen järjestäjän malli?

ei kantaa

5. Mahdollistaako erilliskokousmalli erikoistason palvelujen toteutumisen alueella paremmin kuin yhden alueellisen järjestäjän malli?

ei kantaa

6. Mahdollistaako erilliskokousmalli perus- ja erikoistason sosiaali- ja terveystieteiden toiminnallisen integraation alueella?

ei kantaa

7. Esityksen mukaisesti erikoissairaanhoidon järjestämisvastuu olisi yleisesti ja ensisijaisesti itsehallinnollisilla alueilla, HUSin järjestämisvastuu lakiin perustuvaa ja järjestämissopimuksella sovittavaa vastuuta. Onko raportissa kuvattu ratkaisu mielestänne sote-palvelujen järjestämisen näkökulmasta sekä hallinnollisesti ja HUSin omistajaohjauksen näkökulmasta toteuttamiskelpoinen ja turvaako se sote-palvelujen järjestämisen alueella?

kyllä pääosin [Ks. vastaus kysymykseen no 2. Pelastustoimen osalta olennaista on se, kuinka HUSin järjestämisvastuu ensihoidon osalta lakiin kirjataan. Jos HUSilla on lakiin perustuva järjestämisvastuu ensihoidosta, on varmistettava, että pelastuslaitos voi toimia palveluntuottajana in-house-periaatteella.]

8. Turvaako erilliskokousmalli sote-palvelujen järjestämiselle riittävän kantokykyiset alueet?

ei kantaa

9. Turvaako erilliskokousmalli asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumisen?

kyllä pääosin [Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet ovat paremmat erilliskokouksissa kuin yhden maakunnan mallissa. Toisaalta herää kysymys, miten muissa maakunnissa vastaavan kokoisten alueiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet suhteutuvat tähän.]

10. Toteutuuko demokratia erilliskokouksissa perustuslain edellyttämällä tavalla? (ks raportin luku 3) Jos ei, niin miten esityksen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia voitaisiin vahvistaa?

-

11. Toteutuuko palvelujen yhdenvertaisuus esitetyssä mallissa paremmin kuin yhden järjestäjän mallissa?

ei kantaa

12. Mahdollistaako erillisratkaisu kielellisten oikeuksien toteutumisen alueella paremmin kuin yhden järjestäjän mallissa?

ei kantaa [Pelastustoimessa on ollut Uudellamaalla vuodesta 2004 lukien neljä pelastustoimen aluetta ja kielelliset oikeudet on sisäministeriön saamien vähäisten kriittisten palautteiden perusteella kyetty hoitamaan suhteellisen hyvin. Toisaalta suurempi alue ei kuitenkaan heikennä kielellisten oikeuksien järjestämistä, koska suuremmalla alueella kustannustehokkaita järjestämisvaihtoehtoja on mahdollista toteuttaa joustavammin.]

13. Millä toimenpiteillä ja missä palveluissa kielellisiä oikeuksia voitaisiin vahvistaa?

Sisäministeriön näkökulmasta itsehallintoalueiden yhteistyö on tarpeellista, jotta kielellisiä oikeuksia voidaan vahvistaa.

14. Millaisia vaikutuksia arvioitte erillisratkaisulla olevan osana hallituksen linjaamaa valtakunnallista kokonaisratkaisua?

-

15. Ehdotuksia itsehallinnollisten alueiden nimiksi?

Koko valmistelussa on kyse pelastustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen järjestämisen siirrosta kunnilta itsehallinnollisille alueille. Alueiden nimien tulee kuvata kokonaisuutta, jossa on rinnakkaisia hallinnonaloja.

16. Muut vapaamuotoiset huomiot loppuraportista

-

Koivukoski Janne
sisäministeriö, pelastusosasto

Vainio Taito
Sisäministeriö pelastusosasto